

Kuka maksaa digi-intoilun loppulaskun?

28.9.2022

Sain tänään uuden seuraajan Twitterissä. Nopat.me -sivustoa mainostava Helpoimmat opintopisteet -niminen profiili liittyi some- seuraajieni joukkoon. Uuden sometuttavuuden ajoitus oli mielenkiintoinen, sillä se ajoittui ajankohtaan, jossa Digivisio 2030 -hanke jalkautui Seinäjoen ammattikorkeakouluun.

Myönnän olevani innokas uuden teknologian käyttäjä. Esimerkiksi kotini elektroniikka ja valaistus toimivat ääniohjauksella, jonka olen itse asentanut. Urani aikana olen toiminut monenlaisissa digitalisaatiohankkeissa. Digivision tavoite oppimisen uudesta ekosysteemistä on kannatettava. Tavoittelemisen arvoista on myös oppijan datan, palveluiden ja opintojen kokoaminen yhteen paikkaan. Vaikka tämä kirjoitus on kriittinen, en halua osoittaa kritiikkiäni hanketta kohtaan. Hanke tekee arvokasta työtään, jossa kaikkien korkeakoulujen on syytä olla mukana. Sen sijaan kaikki korkeakoulujen tuottamat kurssit eivät kestä päivänvaloa. Huolestuttavaa on, jos opintojen siirtyminen yhteiselle alustalle, ja mahdollinen rahoitusmallin muutos voivat ruokkia lieveilmiöitä. Loppujen lopuksi kuitenkaan mikään ei ole vaarallisempaa, kuin tuottaa tehokkaasti jotain sellaista, jota ei pitäisi tuottaa lainkaan.

Satakunnan ammattikorkeakoulun rehtorikollega Jari Multisilta kirjoittaa Arenen blogissaan 21.9.2022, että yksilön vastuu korostuu tulevaisuudessa, sillä oppija voi tulevaisuudessa valita tarjottimelta parhaiten itselleen soveltuvat kurssit. Samanaikaisesti Multisilta nostaa esiin merkittävän ristiriidan todetessaan arkikokemuksen pikemminkin osoittavan, että korkeakouluopiskelijoiden tuentarve on jatkuvassa kasvussa. Kollegan huoliin on helppo yhtyä. Korkeakouluopiskelijoiden jaksamisongelmat eivät pitäisi tulla kenellekään toimialaa seuraavalle yllätyksenä. Esimerkiksi meillä SeAMKissa on viime vuosina tehty merkittäviä panostuksia opiskelijahyvinvointipalveluihin. Kysyntää näille palveluille on, korkeakoulussamme, joka on valmistumisvaiheen opiskelijatyytyväisyyskyselyssä rankattu Suomen ykköseksi peräti kahtena viime vuotena

peräkkäin. Vuonna 2022 Karvi palkitsi SeAMKin myös Excellence laatuleimalla. Meidän reseptimme opiskelijahyvinvointiin on ollut se, että opiskelijaa ei jätetä yksin ongelmiensa kanssa, ja että huolehdimme hänen osaamisensa lisäksi myös hyvinvoinnista. Valitettavasti näitä asioita mittaavat indikaattorit eivät kiiku aivan ammattikorkeakoulujen rahoitusindikaattoreiden kärjessä.

Oman vaihtoehtonsa korkeakouluopintojen suorittamiseen tarjoaa Nopat.me -sivusto. Sivustolla esiin nostettujen opintojaksojen suorittaminen onnistuu ilman suurempia panostuksia opiskeluun. Valitettavasti sivusto on vain jäävuoren huippu ongelmasta. Jos sivuston ohjeiden mukaan 16 opintopisteen suorittamiseen menee kaksi päivää, pitäisi omassa kauhuskenaariossani kokonainen ammattikorkeakoulututkintokin syntyä jopa kuukaudessa. Tämähän on korkeakoulun rahoitusmallin näkökulmasta melkoinen mahdollisuus. Nykymallin mukaan korkeakouluja palkitaan siitä, että tutkinto syntyy reippaasti tavoiteajassa, ja erikseen palkittavia ristiinopiskelupisteitäkin tulisi esimerkissä todennäköisesti kerrytettyä mukavasti ja useampien korkeakoulujen laariin. Onpa opiskelija saattanut takoa myös hienon potin avoimen opintopisteitä korkeakoululle, josta jälleen palkitaan. Kaiken lisäksi helpot opintojaksot houkuttavat ja vetävät, joten markkinointibudjettiakin säästyy. Korkeakouluille houkutus luoda harmaalla alueella liikkuva helppo opintojakso on suuri, sillä ne ovat myös melkoinen rahasampo! Kaikki ovat tyytyväisiä, vai ovatko?

Veronmaksajana en voi olla pohtimatta, että käytetäänkö verotulojani oikeudenmukaisesti, jos OKM:n rahoitusta valuu pistetehtailuun, jonka lopputulemana suomalaisen yhteiskunnan osaaminen ei kasva. Esimerkiksi sairaalassa asioidessani, toivon, että minua ei tulevaisuudessakaan hoida hoitaja, joka on ammentanut oppinsa niiltä opintojaksoilta, joista on helpoiten voinut saada opintopisteet. Toivon myös, että rakennukseni on suunnitellut insinööri, joka osaa ihan oikeasti laskea. Suomen tulevaisuuden ja kilpailukyvyn kannalta toivon ylipäätään, että suomalainen korkeakoulukenttä rakentuisi yhteiseen tavoitteeseen pitää huolta opiskelijoista ja huolehtia heidän osaamisestaan. Indikaattorirahoituksen takominen eettisesti kyseenalaisin keinoin huonontaa kaikkien muiden mahdollisuuksia rakentaa Suomelle parempaa tulevaisuutta.

Kaikkein eniten olen digihuuman keskellä kuitenkin huolissani niistä opiskelijoista, jotka tarvitsevat entistä enemmän tukea. Näiden opiskelijoiden määrä on jatkuvassa kasvussa. Mikäli ammattikorkeakoulujen rahoitusmallia uudistetaan siten, että pistetehtailu on jatkossakin mahdollista, ja siitä jopa palkitaan entistä avokätisemmin, on tämä rahoitus mahdollisesti pois myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta opiskelijoilta ja heidän tukemisestaan. Entistä useampi tulee tippumaan yhteiskunnan tukiverkkojen ulkopuolelle. Vaikka vältän rakentamasta analogiaa koronapandemian digiloikan ja tulevaisuuden digitaalisen osaamisekosysteemin välille, on vähintäänkin vältettävä monistamasta aikaisempia virheitä. Sen lisäksi, että nuorten koulutuksesta putoaminen ja syrjäytyminen käyvät yhteiskunnalle todella kalliiksi, on jokaisen riittämättömän tuen vuoksi menetetyn opiskelijan tarina inhimillinen tragedia.

Väistämättä herää mieleen myös kysymys siitä, että palkitaanko korkeakouluja oikeista asioista? Vetoan kollegoihini, että löydämme korkeakouluopinnoille yhteiset laatukriteerit, ja puutumme reippaalla kädellä epäeettiseen pistetehtailuun, joka ei kestä päivänvaloa. Ilman näiden ongelmien ratkaisemista Digivisio -hankkeen eteen tehty työ, ja hankkeeseen tehdyt merkittävät rahalliset panostukset uhkaavat valua hukkaan.

Jaakko Hallila
Rehtori

SeAMK